

ՊՈՒԼԿԱՐԱՅՈՒՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԱՅՈՒՆ

Տարեկան . . . 12 ձր.

Վեցամսեայ . . . 6 «

ԱՐՏԱՍՈՇՄԱՆ

Երկու քիւ միկ ծարով

Տարեկան . . . 14 ձր.

Վեցամսեայ . . . 7 ձր.

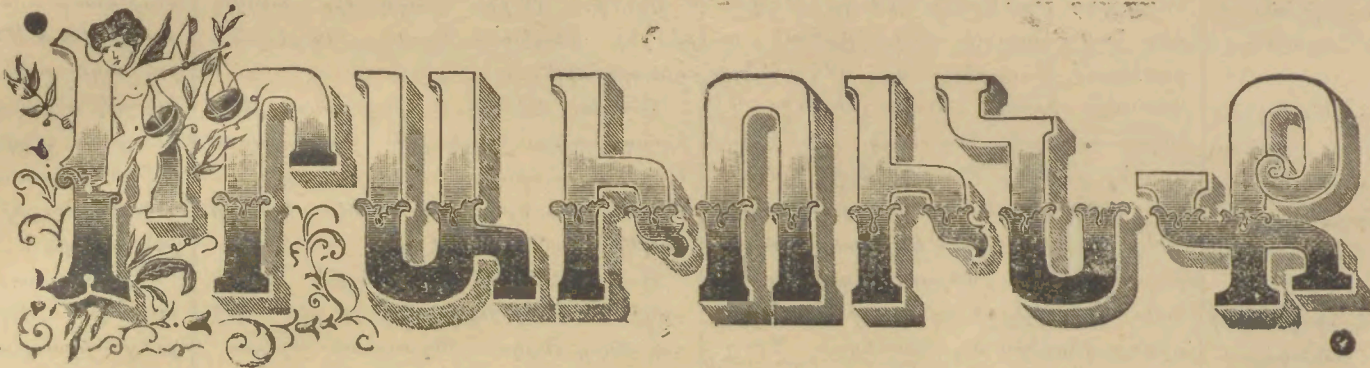
ՍՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2. 60

Վեցամսեայ 1. 50 Տօրս «

4 Ա Ն Խ Ի Կ

Ծանոցման օրը
20 սանրիս

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Ա Ջ Կ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄՆՆ ՉՈՐԵՔԵՄԵՐԻ ԵՒ ՇԱՐԱՐ

Հ Ա Ս Ց Ի

Rédaction du journal

Iravounk

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

Иравуникъ

ВАРНА

Գրութուններ եւ չեկ
տրոսիր

ՊՈՒԼԿԱՐԱՅՈՒՆ ՀԱՅ

Կ Ա Ս Տ Ի Ա Ր Ա Կ Ո Ւ Թ Ե Ն Ա Ն
Շ Ո Ւ Ր Ջ Ը

Ինչ բանի պէտք է մեր ազգային գործերը ձգտին. Հոս կը մտնենք հարցի մը որ այնքան կ'ընտանէ որքան ըստիպողական. Իւրաքանչիւր Հայ որ իր զաւկին թեւէն բռնած սեպտեմբեր մէկին՝ գործերն արձանագրութեան տօմարին առջեւ կը ներկայանայ՝ սա թաքուն կտոր որոշ գործադատման կը հնազանդի. զաւակս հայ մեծնայ և հայերէն սովորի. Բայց ընդունելով իսկ թէ մեզմէ ոչ մէկը այս ազգասիրական անկեղծ զգացումէն անմասն չէ մնացած՝ կըրնանք երբեք հաւատալ թէ մենք ծնողքներուն պահանջը լիովին գոհացուցած կ'ըլլանք եթէ Չամչեան պատմութիւնով և Բագրատունիին Զարգացելոցովն ու Հայկ Դիւցազնով անոնց զաւակները յափրանալու աստիճան կերակրենք. Հայերէնի պէս անիշխանակտն լեզուի մը խրթնութիւններէն, մեր պատմութեան առաւել կամ նուազ քննական գրութեանցներէն և եւ լուսաւորչական եկեղեցւոյ՝ լուսթեամբ ընդունուած և մեծագոյ արհամարում հաւատալիքէն անդին գեռ բան մըն ալ պարտի գտնուիլ մեր ծրարգրին մէջ. Առանց անոր հայրենիքին հոգեբովը հալումաշեղող ամենէն հայասէր հայրն անգամ րոպէ մը չպիտի վարանէր իր տղան օտարազգի հաստատութիւններու յանձնելու. Մենք Հայ ըլլալէ առաջ մարդ ենք. Իսկաւ աշխարհի յուզումներէն և խոյանքներէն վար շատ վար՝ բայց անոնցմէ աւելի հրամայողական պէտք մը ունինք. հացի պէտքը, մեր գոյութիւնը ապահովելու եւ շարունակելու պէտքը. Առանց շնականօրէն ուրանալու բարոյական սկզբունքներու գերիշխանութիւնը մեր կեանքին մէջ՝ միշտ աճէր. Թող հայ ոգին, այո՛, զտուած, գեղեցկացած և նրբացած հայ ոգի մը թափանցէ հայ տղեկին ուն ու ծովը, թող տառապող և արիւնոջ հայրենիքին սէրը Մովսիսին մորենիին պէս անծախ և անմաշ վառի անոր մատաղ սրտիկին մէջ, բայց նոյն ատեն թող չզլացուի իրեն ամեն ինչ որ իրեն ճշունութիւն և սովորութիւն կուտայ, յոյս և քաջութիւն կը ներշնչէ ու եւ միշտ վայրի մէջ գործելու եւ յաջողելու համար. Եթէ ոչ որ մը անոնք պիտի անիծեն մեր կարճատեսութիւնը. Ինչո՞ւ համար այսօր մեր կրթութեան երկտասարդներէն հարիւրաւորներ Ամերիկայի գործարաններուն մէջ՝ միօրինակօրէն շարժող մեքենայի մը առջև՝ միօրինակօրէն շարժելով՝ օրէ օրը ընթարման և տխմարանան, կամ վիթխարի բեռան կառքերու երկնամարտիկ ուսին վրայ սանձ ի բռնին, նստած խօլացուցիչ ցնցումներու և խլացուցիչ ճգնաշնորհ մէջ՝ իրենց նաւաբեկած երազներուն փշրանքները կրկին երազ են. Ինչո՞ւ համար ամէն մէկ հայ տղայ ու եւ երկրի մը մէջ չկարողանայ յառաջդիմել, ընտանիք պահել, հալազգին նեցուկը եւ պարծանքը հանդիսանալ. Ինչո՞ւ ու կրակ մարդը ամեն տեղ խեղճ ու կրակ է. Եթէ իրաւունք ունինք մեր յաջողութիւնները բացատրել մեր տոհմային յատկանիշերով՝ արդարացի չըլլար արդեօք մեր ձախողութիւնները մեծաւ մասամբ վերագրել մեր մանկութեան մէջ ստացած թերի կրթութեան. Նախնական դպրոցներն են որ առհասարակ մանուկի մը մտաւոր և բարոյական կեանքը՝ առ յաւել կը ձեւակերպեն. Անոնցմէ մանուկը գուրս կուգայ ճակատով մը որ պատրաստ է անճարակութեան ցաւերովը կ'ընտանդու կա՛մ յաջողութեան գոփնիքներովը պճնազարգուելու.

խանութիւնը մեր կեանքին մէջ՝ միշտ յառաջնութիւն կուտանք իրականին և գրականին. Պողոս առաքելին պէս իտեալիստ մը անգամ ըսեր է՝ «հոգեւորը առաջինը չէ՝ այլ բնականը, հապա հոգեւորը. Երբ մեր զաւակները Հայրենիքի պայքարին համար կը մարդնէ՛ք՝ պէտք չէ մոռնալ որ անոնց աւելի հրատապ և աւելի գոռ պայքար մը կապառ տնտեսական հողի վրայ՝ սրուն մէջ պէտք է կրթութիւն քաջարար և յաջողակեն առանց ստորնացումի. Անոնցմէ առն մէկը՝ իր պատահարը գտնուած կամ ազատօրէն ընտրած միջավայրին մէջ՝ դառնալու է լուսագոյնը և յարմարագոյնը ապրելու. Եւ վասնզի եթէ երկտասարդ մը գիտէ ու եւ երկրի մը մէջ իրեն տեղիկ մը բանալ խելքի եւ արմուկի ուժով՝ նա իր ազգին մէջ և իր ազգին համար ալ կրնայ անշուշտ գործն և օգտակար գեր մը խաղալ և հաւանօրէն պիտի ընտրէ այն պէս ընել. Ուրիշ բառերով՝ մեր ազգային գործերն ուն մէջ եթէ մենք չենք կրնար տոհմային կրթութիւնը ընդհանուր զարգացումին զոհել՝ միւս կողմէն ալ՝ ամեն գնով պէտք է արգելենք որ ասոր հակառակը պատահի. Մանկավարժական տնտեսագիտական և միջնակարգի ազգասիրական տեսակէտով՝ քրքրական յանցանք մը, տխմար խեղաթիւրում մը պիտի ըլլար՝ միակողմանի կրթութեամբ՝ այնպիսի աշակերտներ հասցնել որոնք միայն հայ շրջանակներու մէջ ողորմելի գոյութիւն մը քաշքշէ՛ զատ ուրիշ բան չկրնային ընել.

վախը թէ օտար աստեղից ներքեւ ասպարէզ և յաջողութիւն գտնողը շուտ կը մոռնայ իր ծագումն և ազգային պարտականութիւնները՝ բոլորովին անտեղի պիտի ըլլար երբ մեր ընտանիքներու և դպրոցներու մէջ հայ մանկտին բարոյական առողջ և կազդուրիչ

Անցածը անցած է. բայց ապագային համար, այսօր՝ ինչպէս պարտին տանիլ մեր ազգային նախաակրթարանները՝ իրենց գիրկը դրուած մանուկներուն հանդէպ իրենց ստանձնած ահուրի պատասխանատուութիւնը. Որովհետեւ իրենց տխուր առանձնաշնորհն է գորշ մեկ գեռաբոյս կեանքերու վրայ կ'նիքը փրկութեան կամ դատապարտութեան.

ՕՐԻՇՆ

Ն Ա Մ Ա Կ Մ Ո Ւ Շ Է Ն

Պուլանրիի վիճակը հայ գիւղացիները թուրք հարկահաւաքներու կեղեքումներուն ենթարկուած են. Խալաֆ Էֆէնտի ստիպեց Շիրվանշէխի և ուրիշ գիւղերու բնակիչները կրկին արջառատութեամբ վճարելու. Նոյն պէս կ'ստիպէ գանոնք. գաղթողներուն պարտք ձգած հարկերը վճարելու. Երեսուցի գետէ Խալիթ ու Թահիր անձինքը Շիրվանշէխի Հայերէն բռնի 40 ոսկի և 200 կապիճ ցորեն աւ գարի առին և ստիպեցին գանոնք իրենց 100 սայլ փոխ ալ ձրի. նոյնպէս ալ 150 գործաւոր՝ իսկա կտրելու համար. Բանտարկել տունքան Հայեր, որոնցմէ մէկը կրած հարուածներուն չկրնալով գիմանալ մեռաւ, և սպաննեցին Պոլէհան Գապարը, Բրոհան Օհանը ու Երբայեան Օվիկը. Մանուտ Էֆէնտին պղծեց նոյն գիւղացի Աւետիսի կ'ինը մանկամարդ վարէն, իսկ Պլիկի Նատուն առեւանգեց Սաղոմ նի աղջիկ՝ վարդուհին. Բիւրտ Սէլիմը տիրացաւ Թեղուտի Հայոց մարդերուն և բո՛ր կաշխատեցուն գանոնք. Շէյխ Բեամիլը առեւանգելով բռնի թրքացներ տուաւ Էֆրատի աղջիկը. Մուլաբեքը գիւղէն, ուր վեց գինուորներ պղծեցին 11 տարեկան Հայուհի մը, որ մեռաւ այդ անասնական վարմունքին հետեւանքով. Նոյն վայրագ չէյիսը աւարի տուաւ Սաֆարի Տիգրանի տունը և խողովեց անոր կ'ինը. հարսը ու օրիորդիկը. Ձեքքէզները Ենձուլուի մէջ սուր անգիւցին Ակոր Բրոհանի ու Գեաթօրին աղջիկները. Միւրգո Նատուն՝ Պաթաքենի գիւղին մէջ, առեւանգեց Պլօ Հայուն աղջիկը

ինչպէս որ իր Սայիտ եղբայրը անցած տարի առեւանգած էր Սիմօ Հայուն աղ- ջիկը :

Ֆէյզի Հայտար, սպայ Համբարձում- ռու մէջ, տիրացաւ Ագարակ հայկա- կան գեղին, եւ տեղւոյն տասն եւ ու թը բնտանքները արտաքսեց : 500 Հայեր ձրի աշխատեց իրեն չէնքեր կատուցանել տալու համար :

Մուշ ապաստանող հարեւրներով Սասունցի Հայեր մեռան անկարա- զրի խեղճութեան մէջ :

Մասունի մէջ վերահաստատուող Հայերուն օրական 10 փարսյ միայն կը արուի, ինչ որ չբաւեր անոնց ապ- ռուստին : Այդ լեռնականներուն, որ վարժուած են կաթնեղէններու ու լաւ մետոյի մը, թուրք պաշտօնները աւելուած չոր հաց միայն կը բաժնեն օրը անգամ մը :

Անոնց թիւը 8000 էն աւելի ըլլա- լով, հազարներով ոսկի պէտք է իրենց պատերէն հողալու համար, որովհետեւ անոնք ինչ կը պակսի անոնց :

Պէտք է անոնց հայթայթել պատանք՝ Ենթակայներուն համար, զի՛ իւրեանց- չելլուն ու վերաբերեալներուն համար, վերականգնել, շարունակել ու վարժեցնել, ցորեն փոխադրելու պարկեր, խրճիթ- ներ շինելու, փայտ կտրելու կամ գե- լանդման փորելու գործիքներ, եւ մա- կաւառող պաշար ձմեռն հասնելէ առաջ : Ինչպիսեւթեանք յայտարարած էին թէ Սասունցիներու տունները վերա- չինելու գործին 5000 ոսկի պիտի յատկացունէին : Տան գլուխ թրքալան ոսկի մը առաջարկեցին, սակայն լեռ- նականները մերժեցին այդ ողորմելի վնասահաստեցումը : Թուրքերն այդ բանը պատրուակ բռնելով տունները չէն վերջիններ, որպէս զի ժողովուր- ղը անպատասպար մնալով ցուրտէն մեռնի : Իսկ միւս կողմէ անփոյթ չեն մնար կատուցանելու Սասունի սահ- մաններուն մէջ չորս մեծ ու չորս փոքր զօրանոցներ, ձրի այդ բանին ցործածելով Սասունցւոց պատկանող ծառերը եւ Մուշի գաւառին Հայերն ու անոնց եղները :

Պարզով Տաւրոսիկի տասներեք ու հիսնի Եօթը գիւղերու բնակչաց, ա-

նոնք զեւ լեռներուն մէջ կը թափա- ոին կամ Բասուրի մէջ կը մնան ու- ըրովհետեւ Թուրքերը կը զփկամակին զանոնք իրենց բնակարաններուն մէջ վերահաստատել, նպատակ ունենալով ցրուել զանոնք Տիարպէթի շահան- զին մէջ : Լեռներուն մէջ թափառող- ները հեռզնեւէ զոհ կըրթան անօթու- թեան կամ Գիւրտերու գնդակներուն, նման իշխաններին այն չորս Հայերուն որոնք վերջերս սպաննուեցան Գիւր- տերէն, այն պահուն կըր գիւղ կեր- թային հաց բերելու համար :

Պէտք է մտածել նաեւ Մուշի գաւ- առի մէկ քանի գիւղերուն մէջ տեղի ունեցած թարգմանի ողջ մնացողներուն, որոնց թիւը մօտաւոր հաշուով 6000 ի կը հասնի :

Անոնք ալ յետին կարօտութեան մատուցած են : Եւ այս պայմանե- լուն մէջ է որ Պիթիլիզի անգղիական ու Վանի ֆրանսական հիւպատոսները չուեցին քաղաքս իրենց պաշտօնա- տեղերը վերադառնալու համար : Ա- նոնց ներկայութիւնը մինչեւ աստի- ճան մը պաշտպանութիւն մըն էր հա- րատահարեալներուն համար, մինչդեռ անոնց քաղաքայնութիւնը պիտի խա- խուսէ հարստահարիչներ իրենց չա- րագործութիւնները վերականգնելու :

Միւթեասարքը յայտարարեց կէլէ- կիւրման ու կէլէ-Մուրի Հայոց թէ այդ գիւղերը ըստ իրաւանց կը պատ- կանին իւրեղի քիւրտ թելի աղային, որուն ընտանիքը սեփականութեան թուղթեր ձեռք ձգած էր առանց գե- ղացիներու գիտութեան : Եւ որովհե- տեւ իշխանութեանց ուզածն է որ Սա- սունցիք իրենց գաւառը ձգեն երթան, ատոր համար իշխալ յափշտակիչ քիւր- տին կողմէ կը բռնեն : Նոյն կերպով կը վարուին նաեւ Շատաթի հայ գիւ- ղերու բնակչաց հետ : Քիւրտները այդէն գրաւած են Տարկիի Հայոց տունները եւ կ'սպառնան քիչ ատենէն գրաւել նաեւ Սէմալի ու Կէլէ-Կուրմանի տու- ներն ալ :

Վերջին Յունիսի 14 ին, Գոմեր գիւղէն շատ մը Հայեր ջարդուեցան : Վերաւորուածներուն մէջ կը գտնուին Սողիկ անուն զեռահաս աղջիկ մը, եւ երկու կիներ, էմմօ ու Մարիամ :

Յունիսի 19 ին բազմաթիւ անմեղ Հայեր խողովորուեցան Տէրքէվանք գիւղին մէջ :

Յունիս 23 ին, հինգ զինուորներ հրապարակաւ լլկեցին Տատրագոմի երեք Հայուհիներ Կուլէ, Նաքէ ու Ռեհան անուն, որոնց ամուսինները արդէն սպաննուած էին :

Յունիս 25 ին, քիւրտ հաճի Ֆէրօի որդի՝ Հասանը Ալվարինչ գիւղին մէջ սպաննեց Յակոբ փոքր տեան երկրա- գործը :

Միւսնոյն օրը Մուշ ապաստանող 6000 Սասունցիք իրենց բնակավայրե- լը ճամբուեցան, ուր չպիտի գտնեն ոչ պատասպարան, ոչ ուսուիլիք, ոչ ալ հաղնեղիք, եւ անկասկած անօթութե- նէ ու ցուրտէ պիտի մեռնեն : Իշխա- նութիւնները, ընդամենը, մէկ մէկ փոքր հաց տուին անոնց ասկէ մեկ- ներուն : Այս ելքը իրիտ սրտածմիկ էր : Սասունցիք չոր գիւղով բաժնուիլ իրենց հիւանդ երէն ու վիրաւորեալ- ներէն՝ զանոնք շալակով միառեղ տա- լին : Բայց այդ դժբաղդներէն երկու քը արդէն հոս մեռան եւ հինգն ալ ճամ- բան :

Յունիս 27 ին Տատրագոմ, Գոմեր ու Պիլի գիւղերէն Մուշ ապաստանող 700 Հայեր վերադարձուեցան իրենց հիւրիւհաւ ու անմարդ գիւղերը, ուր ուսուիլիք հետքն անգամ չպիտի գտնեն : Խուրի Գեղեղվան գիւղին մէջ, Ապտի Էֆէնտի ու իր ուսուիլիները սպաննե- ցին եւ ապա խողովորեցին շատ մը Սա- սունցի մանկամարդ Հայուհիներ :

Կէլէ-Մուրի չըլկանները, Ռեֆիք Էֆէնտի ու իր ուսուիլիները սպաննե- ցին ու թը զեռահասակ Հայուհիներ, երկու չարափ զանոնք լլկելէ յետոյ : Իսասուրի մէջ, ուր ապաստանող 1300 Հայերէն շատերը զոհ գացին անօթու- թեան, զինուորները ամէն երեկոյ կը բռնաբարեն կիները եւ 8 տարեկանէն վեր աղջկաները : Այս վերջիններէն շատերը չլրցին ապրիլ այս օրինակ վայրագութիւններու վրայ :

Ուրիշ Հայուհիներ առեւանգուեցան եւ բռնի մահմէտական դարձուեցան : Պուլաշիպէն կիմարամ թէ Ֆէյզի Հայ- տարը, որ չորս Հայեր սպաննեց՝ բռո-

նութեամբ ամուսնանալու համար մտնկամարդ Մարիամին հետ, կը չա- րունակէ զայն իր տունը պահել հա- կառակ ներա ըողքին : Մարիամ թէ- եւ երկու անգամ փախաւ ու ինքզին- քը գետակը նետեց, բայց զայն ջուրէն հանեցին ու իր բռնակալին տունը նո- լէն տարին :

Այս Հայտարը եւ իր բարեկամները Ռեզաք ու Սէիտ բռնի կը պղծեն ի- ընդ տիրապետութեան տակ գտնուող գիւղերուն մէջ կարգուող ամէն քրիս- տոնեայ կոյս, ներս առաքատ մտնե- լէն առաջ : Շրջականերու մոլորանդ շէյխերը կը քաջալերեն այս ոճիրները : Շէյխ Սիլէի զրգուեմով, սպաննեցին Լիզի գիւղապետ Դրիգոր տէր իրաւա- տուրեանցը, ու Մարտա Չաթսեանը, իրենք գիւղի քարտուղար : Շէյխ Գեամիլի զրգուեմով սպաննեցին Թեկու- ալ իւրեւ երկրագործներ : Այս շէյխը զինեալ խուճի մը գլուխ անցած, Սասունցիք ճիգբանին տունը մտաւ եւ խուլտուեց այդ դժբաղդը, իր կինը ու երկու աղ-քը : Խօշկիւտի գիւղա- պետ Դէ-րք Սահնէսեանը սպաննուե- ցաւ Չէրքեզներէն, որ սպաննեցին եւ կարասեցին նոյնպէս Արիստոյի Մար- քարը ու անոր Շուշան կինը :

Միւրջօ Նասօ, Ռաշիտ Ճինտի եւ ուրիշ քիւրտեր կացինի հարուածնե- լով սպաննեցին Պոլաթ Զաֆըր գիւղա- պետ Մարտոն, եւ Հայոց երեւելիներէն Գոդոն ու Դանիէլը :

Համբարձում մը՝ Տարեհ Ավանի սպան- նեց իւրապա-չէնի իրենց Պետրոսը : Չէրքէզ Ռեճէպը ու իր արքանեակ- ները սպաննեցին, Շէյխ Եաղուպի մէջ, Շահնէ անուն Հայը ու անոր եղ- բայրը :

Պուլաշիպի ու Մանաղկիտի միջեւ, ուսուիլիները սպաննեցին Պիթիլիզի Յակոբ Հիւրմուլիանը :

Կոտի Եօթն Հայեր խոշտանգուեցան եւ սպաննուեցան Սուլէյման Կիմ- Տէմաթի ու իր համարիչներուն ձեռ- քով : Հասնանի ցեղի Գիւրտերը պղծ- անցին երկու Հայուհիներ, մազերնէն իրարու կապեցին զանոնք ու խղի- գին Արաւմանի մէջ :

Պեշար ու Հայոս քիւրտերը սպան-

ՆԵՐՍԵՍ ՍԵՏԱՐԱԿԵՑԻ

(Արտատպուած ԲԱՉՄԱՎԷՊ հանդէսէ)

Այս զարհուրելի սպանալիքն, որ լսեցի, թողցի թիկնեքին հիւանդի սննդակուծ եւ ինքս վաղցի ինչպիսեւթեանք սենեակը պատմեցի նորան լսածներս : Նա իսկոյն իշաւ հիւանդի ննդակն եւ ինքն էլ յայտնեց թիկնեքին թէ արդարեւ նախարարն իւր ներկայութեամբն է այդ պատուէրը տուել սորան (ինձ) . սկսուեց երկար վիճաբանութիւնն, ուղարկեցին խնդրելու նախա- բարեն՝ եւ շարունակեցին գաղիւրէն լեզուով անք տաք խօսել եւ վիճել ինչպիսեւթեանք աղայի հետ, մինչեւ որ նախարարն յայտնեց թէ ինքն է յանձն առնում պատասխանատուութիւն կայսրի անալ հիւանդի . այնուհետեւ թիկնեքի վերջին անգամ խորհուրդ կազմեցին եւ ոմանք վճիռ կա- յացրին գրաւոր, թէ հիւանդը երկար չի ապրի : Որ երկուսն էլ կարծիք յայտնեցին, թէ կա- ըող է չմեռնել, բայց անգամալոյծ կը մնայ ամ- բողջ կեանքում . . . հիւանդութիւնը կաթնած էին համարում : Պալատական թիկնեքի ա- նուաններն էին Լէյր մեղիկ Ենոթին, Լէյր մեղիկ Արեւա, Ըշտէնդէր, եւ Կափուկէր, միւսներն

ազգանուններն չեմ յիշում : Բժիկները մէկը Լազարեանցիներ իմանալ թիկնէն էր, աւ էլ իւր դատողութիւնը տուել էր թէ անգամալոյծ կը մնայ . նախարարը գրաւոր պատմութիւնն րա- տանալով՝ պալատական բժիկները հեռացան . պատասխանատուն կայսրի անալ մնաց Պերովս- կին, որ ինչպիսեւթեանք աղայի հետ երկար խօսա- ցելուց յետոյ ասաց . « Խրիստափոր Եկիմիշ, հիւանդին բոլորովին առանց բժշկական օգնու- թեան թողնել էլ չէ կարելի . իմ տնային բը- միշկը Դոմէօպատ է, ես նորան կը յանձնեմ հի-ւանդին բժշկել — Դոմէօպատ, բժիկները շատ փոքր քանակութեամբ դեղ են տալիս հիւան- դին . եթէ միւս բժիկները սեղանի դրգալով են տալիս հեղուկ դեղը, սորանք տալիս են թէյի դրգալով . եթէ նորանք հապերը տալիս են սիսեռի չափով, Դոմէօպատները տալիս են կորեկի չափով : Եկու նախարարի տնային բը- միշկը, քննեց հիւանդին եւ պալատական բը- միշկներն առաւ դեղերն . եւ զանազան հարց ու փորձ անելուց յետոյ նշանակելով իւր դե-ղերը՝ շարունակեց օրն երկու անգամ այցե- լել մինչեւ տասն օր . մի օր պատահեց, որ հիւանդը արտաթորել էր անկողնում եւ ես տա- կի չորերը փոխում էի, բժիկն ինձ հարցը- ընց, թէ ինքը հիւանդը զգում է երբ տե-ղաշորուեմ է արտաթորում, ասացի . « Ոչ, չէ զգում » : « Այդ վատ նշան է » ասաց նա,

եւ նա էլ յոյսը կտրեց հիւանդի առողջանալու ժառն ու այլ եւս չչարուանակեց բժշկութե- նը : Կաթողիկոսի ծանօթները մի ծերունի, Դէյապիտիկի ստազիկ սովետիկ Լաչինով ազգանունով միշտ մեծ կարեկցութեամբ այցե- լում էր հիւանդին : Սա Օտեսա քաղաքում տէրութեան ծառայութեան նշանաւոր պաշտօն ունէր եւ Ներսէսի հետ աշխտեղ էր ծանօթա- ցել : Երբ տեղեկացաւ, իմացաւ վերջին բժիկի էլ հրաժարուելն՝ ասաց ինչպիսեւթեանք աղային . « Բոլոր միջոցները գործ դրէք հիւանդին օգնե- լու . համաձայնեցէք մի փորձ էլ փորձել մազ- նիսիզմով . գեներալ Պաշկովն իմ մօտ ծանօթն է . յոյս ունիմ, որ նա չմիւրժի իւր ձեռքից եկածն անելու հիւանդի համար » : Ինչպիսեւթեանք աղան պատասխանեց . « Թէ առանց նախարար Պերովսկու համաձայնութեան չեմ վստահանալ զի- մն ժողովարկով օգնութեան » : Լաչինովն եւ ինչպիսեւթեանք աղան գնացել յայտնել էին Պերովս- կուն եւ նա իւր համաձայնութիւնը տուել էր : Լաչինով նոյն օրը դնաց Պաշկովին հրաւերեց . սա անալ պալատական եկիւրճիստեր է եղել եւ ինքը բարձրաստակ, հսկայ շնաման մի մարդ էր : Եկաւ, քննեց հիւանդի գրութիւնն եւ բժիկներին տուած դեղատոմասները . նախարար Պերովսկու ինչպիսեւթեանք աղայի եւ սորա քրոջ որդի Յով- հանէս Դելիւսեցի եւ Լաչինովի ներկայու- թեանը :

հեղին Եմեմալու ի երկու Հայեր Մը-
խիթար ու Մուշեղ եւ Գուրմանուցի
Հայ մը՝ Հայրոս անունը :

Համարիչներու հաղարարեալ Րիզա
սպաննեւ տուաւ Տէրեքի երկու հա-
յեր նոյնպէս իմանալուցի ուրիշ եր-
կու հայեր, որոնք արդիւք կ'ըլլային
անոր իրենց կանանց ու զաւակաց
պատուոյն զպէսելու :

Աստի Ֆէյզօ քիւրտ սպաննեւ տու-
աւ իմարակիցի երկու Հայեր : Ին-
քիթ ու Եմեմալու ի յիւրեքը Համար-
չաքի մէջ սպաննեւցին Մանուկը :
Բնորոշ անունը տուին տասն Հայ գիւ-
ղացիներ ստեղծեալ իր յիշատակա-
կան ամբաստանելով զանոնք :
Տասն ու հինգ ուրիշ Հայեր նոյնպէս
բանտարկուեցան Եմեմալու ի մէջ մի-
եւեոյն ստապարի ամբաստանու-
թեամբ :

Ամբողջ այս կողմերը կրտիկ մէջ
ըլլալով հաղորդակցութիւնները ընդ
հասուած են : Այս պատճառաւ չը
կրցի ուրիշ տեղեկութիւններ ստանալ
Յաւաքիկային ընդունած տեղեկու-
թիւններն ալ հաւատարմորէն պիտի
հաղորդեմ ձեզ անմիջապէս միայն թէ
ես աւելցապահուելով իմ կարգիս :

ԱՄՐԱՆԻ

Թ. Ղ. Թ. Ա. Կ. Ե. Ո. Ի. Թ. Ի. Ի. Ն.

Սուրբ 18 սեպտ. 1904

Տէր խմբագիր «Իրաւունք»

Գիտէք որ այս փոքրիկ քաղաքիս
մէջ մօտ քանի մը հարիւր հայ պան-
դուխտներու չարաչար աշխատելով հա-
զիւ մեր անպարտաւոր կը հանենք եւ մաս
մը դրամ ալ մեր ընտանիքներուն կը
զրկենք որ անոնք ալ հոն անօթի չը
մեռնին եւ թորքին տուրք վճարեն :
Բայց արոր հետ մէկտեղ մենք Սուրբ-
նայի պանդուխտներս հայրենիքի փըր-
կուծեան սուրբ դատին համար ալ քիչ
չառ կ'օգնենք մեր հազարհազէն կտրե-
լով : Մենք սիրով կ'ուստնք. յոստ-
ւով թէ մեր տուածները բուն նպատա-

կին պիտի գործածուին : Բայց այս
անգամ մեզի շատ դժուար եկաւ ու
բանը որ «կարմիր խաչի անուանով հոս
մեր մէջ հաւաքուած ստակները բուն
նպատակին չեն ծառայած : Կարմիր
խաչի նպատակն էր հայ բանտար-
կեալներու օգնել. ապա զրաջները բացէն
հիւպատոսներու կամ նոյն իսկ պատ-
րարքարանի միջոցաւ եւ կատարուե-
թեան զինաւորով պիտի կրնային
խեղճ բանտարկեալներուն հասցնել :
մեզ այսպէս կը խօսէին զրամ տուած
ստակներն. բայց հիմա գործը այդպէս
չերեւար. մեզ կը խորեն եղեր :

Վարդուն հոս եկաւ անցեալները, եր-
բէք զուրա չելաւ, ուրիշի սրճարան չը
գնաց, միշտ Մանուկ Յակոբեանի
սրճարան երթալով Մանուկ եւ Մկր-
տիկան քաղաքին մէջ իրենց նման
թրքաւէրներ ժողովեցան զօգին տեսու-
թեան : Ինչ պատճառով եկաւ հոս :
Պատճառ այս էր որ Մանուկ Յակոբ
եւ Մկրտիկ ինքեւզ կարմիր խաչի անու-
նով զանձնակ կը պատգնէին. այդ
զրամ հինգ սանդղի դուրս ելած չէր.
բոլոր կերածն էր : Վարդային հետ կա-
լաց տեսուեցան իրենց դուռ չինցիին
եւ եկան Սուրբնայ : Երբ տեսութեան
զնաց ժողովուրդը, եւ բողոքեց Մա-
նուկի եւ Մկրտի գէտ, Վարդօ ըսաւ.
«Գիտէք մէկ մէկ ֆրանկուտաք. կուզէք
բոլոր ազգի ներքին գաղտնիքները ի-
մանալ. միշտեւ անգամ ես ազգային
գաղտնիքներ չեմ կրնար իմանալ. դուք
ինչպէս մէկ ֆրանկով կուզէք իմա-
նալ թէ Մանուկ եւ Մկրտ այս զրամ-
ները ո՞ր կը զրկեն. այդ ձեւը բանը
չէ, անոնք լաւ մարդ են » Այս խօսք
բռնելով լնդուց, ալ ուրիշ սրճարան
չը թորեցին Մանուկ Վարդօն որ պը-
տաւորի, 3-4 օր կեցաւ հոս եւ յետոյ
մեկնեցաւ. ալ իրենց մէջ ինչ ըրե-
ցին. չենք գիտեր :

Մ.

ԱԶԳԱՅԻՆ

Թիֆլիզի մայր եկեղեցւոյ կը-
րօնական ու պատմական թան-

գարանին մնայուն Բանձնաժողո-
վը հրաւէր կարգաց հայ ու օտար
գրագէտներուն անոր զրկելու նո-
յեմեր 1 էն տաւ, իրենց հա-
յապատուի երկասիրութիւնները.
մասնակցելու համար տարեկան
մրցումին Աւետիս Ղուկասեան
հիմնադրութեան, որ 500 ռուպլի
մրցանակ մը կը տահմանէ ներ-
կայացուած լաւագոյն գրուածին :

— Գեր. Գեորգեալ. Իւթիւճեան
որ Մանչեսթըրէն յատկապէս ե-
կած էր Բարիդ, հսկա 2 ի կիրա-
կի օր հանդիսաւոր կերպով կա-
տարեր է նորաչէն եկեղեցիի օ-
ծումը, աշակցութեամբ Բարիդի
հովիւ Արթ. Տ. Վառձապուհ քա-
հանայ Գիւլարեանի : Տիար Ման-
թաշեանցի փափաքին համեմատ,
եկեղեցիին օծումը կատարուեր է
հոկտեմբեր ամսին մէջ, հիմնա-
կութեան երրորդ տարեդարձին :

Կիրակօրեայ պատարագն ու
ժամերգութիւնն որ Բարիդի ոռ-
վորութեան համեմատ առաւօտ-
եան ժամը 11 ին կը սկսի, այ-
սուհետեւ ալ պիտի կատարուի
ժամ կուծօն փողոցի այս նորա-
չէն հայ եկեղեցիին մէջ եւ ոչ
թէ «Վիէն» փողոցի վարձուած
չէնքին մէջ, ինչպէս կը լինէր
մինչեւ այժմ :

— Նախկին Խաղ վարդապետ
Մարգարեան, որ Ամերիկա եր-
թալով Բրոքլինէնի հայ գաղու-
թին հովիւ լինելէ առաջ, Կ. Պոլ-
սի կոտորածի տարին Մարտի
եկած եւ մի քանի ամիս ալ այս-
տեղ անցուցած է, խնդրագրով
մը դիմած է եղեր էջմիածնի
Վեհ. Կաթողիկոսին որ կուսակրօն
քահանայութեան եւ վարդապե-
տութեան կարգէն լուծուի ու
րովհետեւ անկարող կը գտնէ

զինք այդպիսի վսեմ և սրբազան
պաշտօնի մը մէջ մնալու և ըն-
դունուի միայն իբրեւ աշխար-
հական անդամ Հայաստանեայց
եկեղեցւոյ :

Վեհ. Կաթողիկոսն ընդունելով
խնդիրը, յատուկ կոնդակով մը
որ ուղղած է Ամերիկայի Արքե-
պիսկոպոս Գեր. Յովսէփ Սարաճ-
եան Սրբաղանին, կարգաւոր զը
հռչակէ նախկին Խաղ վարդա-
պետ Մարգարեանը և կը յաւե-
լու թէ «Այլ ըստ անբաւ ներո-
ղաժողութեան ազատ սգույ Ս. Ա-
ռաքելական եկեղեցւոյ մերոյ՝
թողումը զնա իբրեւ հայ լուսա-
ւորչական մասնակցի իբրեւ զայլ
աշխարհիկ մերազնեայ, մտա-
նել յամուանութիւն ի մերս Ս.
եկեղեցւոյ եթէ ցանկոյ ինքն
պսակիլ եւ հաղորդ լինել կենա-
րար մարմնոյ եւ արեան Տեառն,
որպէս եւ մկրտել զերախայս
իւր յաւազանի մերս եկեղեցւոյ,
այլ չնեմք երբէք նմա կրել
յետ այսու զանուն Խաղ. զոր ի
սրբազան օծմանէ շնորհաց Ս.
Հոգւոյն ընկալեալ էր ի ձեռնա-
դրութենէ անտի. զի որ ի շնոր-
հացն եւ ի կոչմանէն հեռացաւ,
թողցէ նոյնպէս զանուն պատ-
ուականի եւ երանելոյ առն
Աստուծոյ, մեծի անուանակցին
իւրոյ, և կրեցցէ զիւր աշխարհիկ
անունն »

ԱՄՐԱՆԻ

Քննելուց յետոյ ասաց. «Աստուած կը տայ
հիւանդը կը լաւանայ, սակայն սաստիկ թոյլ է.
կարելի է չդիմանալ արժեանքը զրուծեան մէջ.
չէ կարելի երթալով մագնիսիդի արգելութեան.
Խնդրեցէք արագաւոր տիկին Վիկտորիանային
(ըստ ծննդեան՝ Իլիանուհի Գոնգուլովան Կար-
սակիւն) : Իսկոյն հրաւիրեցին այդ տիկնոջն,
որ եկաւ. մօտ 50-ամեայ կին : Վերոյիշեալ
անձինք դարձեալ ներկայ էին. օգոստոսի 2-ին
էր այս : Երեկոյեանն էր եւ ժամը 8-ը կը լինէր :
Մի. սեղանի վերայ թուղթ եւ թանաքաման
դրին : Պաշկովը խնդրեց որ բազմականներէն մէ-
կը՝ Կանադաու լինի գրելու իւր տաւած հար-
ցերն եւ կնոջ պատասխանները : Խաչաօրը
աղան այդ պատասխանութիւնը յանձնեց իւր կա-
լուածներէն զիստաւոր կատարելի Նատուկինին.
կնոջը բազմաթիւ վերայ բազմեցին հիւանդի
զիւր կողմը : Պաշկովը հիւանդի ձեռքը կը-
նոջ ձեռքի մէջ — հիւանդն ոչինչ չէր զգում —
եւ ինքը նստեց հիւանդի գլխացը քայլ ու կէս
հեռաւորութեամբ. և երկար միջոց անթարթ
ուղղակի նայում էր կնոջ աչքերին եւ հեռու-
ւանց մի ձեռք տանում բերում էր կնոջ երե-
սին. համարեա կէս ժամ տեսն. խորին լուռ-
թիւն էր տիրում. վերջապէս կնոջ աչքերը փա-
կուցան. քնածի գրութիւն եղաւ. Պաշկովն ա-
թոր մօտեցրեց եւ հարցրեց. «Կայ յոյս սողո-
ղանալու հիւանդ Ներսէս Պատրիարքին » . քը-

նածի վիճակում դժուար կ'ընէր պատասխանեց
«Այո՛, կայ » : Պաշկովը դարձեալ հարցրեց. «Ինչ
միջոցով » : ստացաւ պատասխան «Առաջին
անգամ չփել հիւանդի մարմնը ֆլանելով յաճախ
եւ զիւր առաջ սուրֆուրուս քօրըրուս, նուրբու-
ֆօսիկայ » : Պաշկովը հարցրեց. « Բաւական է
այժմանն առաջին անգամին. «Այո՛» . պատաս-
խանեց կնոյն : Հարց ու պատասխանները Նա-
տուկինին դիւր էր : Պաշկովն ձօնեցրեց իւր
սթիպան եւ մի քանի անգամ փչեց կնոջ երեսին
նա իսկոյն սթիպանեց զօրթնեց : Այս գործ-
ղութիւնները շարունակեցին մի քանի անգամ
եւ իւրաքանչիւր անգամ զանազան զիւրապ
էր նշանակում եւ զանազան բազաղրութեամբ,
հետեւ էլ միջակ տաքութեան ջրով վանա. իսկ
Կանադայի Պաշկովն իւր ձեռք հիւանդի վե-
րայ տանում բերում էր. օրն երկու անգամ
առաւօտ եւ երեկոյ շարունակում էր այս գոր-
ծողութիւնն. որ ամեն անգամ տեսում էր համար-
եա մի ժամ : Երբ ջրով լցնել էր տայիս եւ
երկար միջոց չիշր ձեռքով չփում էր եւ մի
քանի անգամ փչում էր չիւր մէջ, իւր բերա-
նով. ապա չիշր փաթաթում էր մետաքսեայ
թաշկինակով, նոյնպէս եւ բաժակն. և ինձ պա-
տուիրում էր թէ ջուր տալիս եւ թէ որ եւի
ցէ՛ այլ զէպքում հիւանդին մօտենալիս միշտ
մետաքսեայ սպիտակ ձեռնոց կրել : Այս գոր-
ծողութեան միջոցին հիւանդի գրութիւնը շատ

հանդարտ էր. սակայն լեզուն, ձեռքերն, ոտ-
քերն անշարժ էին. միայն աչքերը բաց եւ
պայծառ նայում էր. գիշերները աչքերը չա-
կարձ մըջոցով փակուում էին : Ես, որ գիշեր-
ները հիւանդի մահճակալի ներքեւը կիսանիջ
լուսացնում էի, մի առաւօտ շատ կանուխ զարթ-
նեցի դարձաւ զէպի հիւանդը, նկատեցի որ աչ-
քերը խփում են եւ շնչառութիւն չի լսուում
կարծեցի թէ վախճանել է. կամեցայ գնալ
թաղէս վարդապետին եւ աղա իմացաւորին ի-
մացնել. բայց ուղեցի ձիւտի իմանալ. լսել
էի, որ մեռած մարդու բերանին կամ քթին
հայելի մօտեցնելիս՝ թէ մեռած չէ հայելու երե-
սին չնչի զոլորչին կերեւայ, իսկ եթէ մեռած է
չի երեւայ : Հիւանդի ննջարանը շատ մեծ դա-
լիճ էր. ես չփոթում օրոնսում էի փոքր հա-
յելի գտնելու շկար. չփոթում զէս ու զէն
վազվելու միջոցին հիւանդը ձայն տուեց ինձ
եւ ջուր պահանջեց : Առաջին անգամիւ էր, որ
լեզուն բացուեց եւ պարզ արտասանեց. ու-
րախացած վաղեցի ջուր տուեցի - խմեց, ա-
նապարեցի թաղէս վարդապետին եւ իմա-
տուր աղային իմացում տալու, թէ կաթողի-
կոսը խօսեց շատ պարզ, ջուր ուղեց :

(Շարունակելի)

Աղեքսանդրիայէն վերջին պահուս մասնաւոր նամակէ մը ցաւօք սրտի կը տեղեկանանք թէ «ՀԱՅԵԼԻ» զաւելածեթի խմբագիր ծանօթ Տիրան Փափազեան սեպտ. 2 ին մեռեր է եւ մեծ հանդիսիւ Տեղույն գերեզմանատունը թաղուեր է :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Սթանպոլ 25 սեպտ.— Բումբաթիքհանէ թարափընտան Երուրդա արդ օլընան իֆատաթընտան ճէվապ ալամատըղը Իչիւն բումբաթիքի Պապը Ալիէ եէնիտէն իյղահաթ թէպիլիզ Իսէճէք տիր :

—Շքոտրա 25 սեպտ.— Լուշկուրա նամ թաճիր վէ Բուլիա աճէնթէսի օլան Ֆիլիպ Գրօնիա նամ քիսէ Շքոտրատա մահպուսա իլքա օլունտուլար մահպուս օլմարըն սէպէպի իսէ Ալպա նիանըն Բրէնթէրինէ հայիլ օլան Տօն Ալատրիո Գաթրիթաս իլի կիլիտէն մուխապէրէ իթ, մէլէրի թահադուգ օլմուշ տըր մահպուսին տալասը կէօրիլմէք իչիւն էտիրնէյէ իյլամ օլընաճադար տըր :

—Սթամպոլ 25 սեպտ.— Հաճի Լութի պէյ նամընտա պիր զաթ Սթամպոլըն էթրափընտա բէթբօլ կաղը մատէնլէրի պուլուպ միիճիինէ պու երզտէն տուլը պիր իսթիտա թաղտիմ իթմիշ տիր, իսթիտաընըն պիրինճի շարթը հասըլաթըն պիր գըւմընը հիճալ շըմէնտըֆէր հաթթընա թէտք իտէճէք տիր :

Մ Ո Ի Հ Ա Ր Է Պ Է

Վիէննա 25 սեպտ.— Թօքիօ տան իշար օլընտըղընա կէօրէ, ճաթօնըլար Մուգտէնին ճէնուպ ճիհէթինտէ Կրաքովայն նամ թէփէի զապթ իթմիշտիրլէր :

—Բարիլ 25 սեպտ.— «Բըթի ժուրնալըն ալտըղը թէլէկրաֆ հապատիսինէ պինաէն տիւն Մուգտէն թարափըլընտա Բուս վէ ճաթօն արասընտա պէօյիւք պիր մուհարէպէ վուգու պուլ մուշ թափսիլաթ Եօգ տըր :

—Պերլին 25 սեպտ.— Բէթէրսպուրկտան իշար օլընտըղընա կէօրէ, ժէնէրալ Կրինպէրկին օրտուսը մարտ ալընտա անճադ մուհարէպէ մէյտանընա վաւըլ օլապիլէճէք տիր :

Պերլին 25 սեպտ.— «Լօքալ Անցայիերին էֆքերարընճա ժէնէրալ Գուրօթաթ քինին էֆքերարը, ճաթօնըլարա իմտատ ասքէրի

Եէթիշէպէն գուվէթլի պիր հիւճուլա օնլարը թարուար իթմէքտիր :

—Լօնտրա 25 սեպտ.— ճաթօնըլար տէօրթ թարափտան Բօրթ Արթուրա գարըը հիւճուլա պաշլաուլար, վագաա ամիրալ Թօկօ տալի հէրնէ գատար տէնիլ թարափընտան շէտիտ սուրէթտէ Բօրթ Արթուրը թօրա թուլթու իսէ ճաթօնըլար րուլար թարափընտան պիր գաշ տէֆա կէրի սիւրիւտիլէր, հէլէ շիմալ թարափընտա պուլընան եէր ալթըլաղըմարըն բաթլալընտան բէք չօդ ճաթօնըլար թէլէֆ օլտուլար :

—Բարիլ 22 սեպտ.— Թօքիօ տան իշար օլունտըղընա կէօրէ, ճաթօնըլար Բուսիանըն Պալթիկ տօնանմասըն Ագսաի Շարգա կէլտիլիտէ հարապ իթմէք Իչիւն բաթլալըն գուլպարալար իլէ տուլա պիր չօդ ֆիլիպար հաղըրմադտա տըրլար . իշպու նէվիճատ ֆիլիքաար Պալթիք տօնանմասըն միւզմէհայ իտէճէքլէրինէ ասալ չիւբհէ իթմէմէքտէ տիրլէր :

Լօնտրա 25 սեպտ.— Թօքիօ տան պա թէլէկրաֆ իշար օլընտուլընա նաղարէն Բուս տօնանմասընտան տէօրթ ատէտ սէֆինէլէրին հարապ օլմասընտան, վէ պա խուսուս Ասքուտ ղըրհլըսը Բօրթ—Արթուրտան չըվըպ Շանկայա քաչաճադ էսնասընտա ամիրալ Թօկօ տօնանմասը թարափընտան զարգ օլընտըղը հապէրի Թօքիօ ահալիսի տուլար տուլմալ, մէսէրլէթլէ տօնանմալար իճրա իթմիշլէր :

Բարիլ 25 սեպտ.— Գօրէանըն Կաթիլիկ միսիօնարլարա մէմալիքտէն չըքմալարը էմր օլունմըլ, զիրա ալ վագըթտան մուհարէպէ քըլամ օլաճաղը աննաշըլմըլ տըր :

Պերլին 26 սեպտ.— Մուքտէնտէն պա թէլէկրաֆ պիլտիրտիկլէրինէ նաղարէն ժէնէրալ Գուրօթաթիլին թարափընտան պիր պէյաննամէ նէշը օլընուպ, իշպու պէյաննամէտէ մուհարէպէնին տահա ուզուս միւտտէթ տէվամ իտէճէկինի վէ Լիաօ—Եանկտան կէրի չէքիլտիլինին սէպէպիլի տիւլմանը կալէպէ իտէմէճէկինի ֆէհմ էթտի իշար իթմիշ տիր . Չար հաղըթթլէրինին արգուսու տիւլմանը միւզմէհալ էտիպ թարուար իթմէք տիր վէ էմին օլունըլ քի տիւլման կալէպէյի չալաճաղը, քօրքմալընըլ, պիլգէ եէնիտէն իմտատ ասքէրինի Եէթիշէճէք տիր շիմտի, իլէրիէ հիւճուլա թամ վագըթ տըր, պիլիմ վաղիֆէմիլ ճէսուրանէ տալրանարաք Բօրթ Արթուրտաք պիլիմ րէֆիլէրիմիլ իմտատա Եէթիշէլիլիլ Բուսիանըն նամուսընը գուրթարմադ պիլիմ էն պիրինճի մուգատտէն վաղիֆէմիլ տիր, տէմիլ :

Մ Ի Ի Թ Ե Ն Ե Վ Ի Է

Հայը վագըթտան պէրու Ամերիկա էվրօթա արասընտա աճէտշիւշտ իտէն վագըթտա տէրու նիւնտէ թէլիլ թէլէկրաֆ վաւիթասը ըլլա հէր կիւնքի հապատիսլէր նէշը օլունուպ Եօլճըլարա սաթըլմագտա ըտը, հալպուքի պու տէֆա Նիւ—Եօրք իլէ սան Ֆրանչիսքօ արասընտա իշլէնէն չըմէնտըֆէր քաթարը տէրուինտէ միւքէմէլ սուրէթթտէ մաթպուս թէէսիս օլընալադ կաղէթա չըգարըլմագտա վէ էն սօն թէլէկրաֆ հապատիսլէրի նէշը օլընմագտա տըր :

ՍՕՆ ԹԵԼԵԿՐԱՖԻ ՄՐ

Սթանպոլ 27 սեպտ.— Կէլնիք Բում մետրաբօլիտի թարափընտան Բում բաթիքհանէսինէ պա թէլէկրաֆ հապէր վէրտիլինէ նաղարէն, ալթըլ քիշիտէն միւքէքքէպ պիր Պուլկար չէթասը քանպաթօլ քէօյիւն քիլիսէսինէ ճէպրէն կիրէքէք Եւլ քիշիլ թէլէֆ իթմիշլէր : Իշպու թէլէֆ օլանլարտան պիրիսի էվլէլճէքմիթա կիւրիւհինտէն օլուպ պատէմա քմիթալըլը թէքք Իլէ օնլարըն տէրտէսի իլին ճասուլըգ իթմէքտէ իմիլ :

Իլէլէ 27 սեպտ.— Չար վէ Չարիքա հաղըթթլէրի Սթանտարտ» նամ սէֆինէտէ արամ իթմէքտէ տիրլէր թաամտան սօնրա Չար հաղըթթլէրի Պալթիք տօնանմասընը զիւրէթ իթտիր :

—Ֆրանքֆորթ 27 սեպտ.— Նիւեօրքտան «Ֆրանքֆորթ Յայթուկ» կաղէթաընա իշար օլընտըղընա նաղարէն «Գարաքաս» նամ ամէրիքա վագըթ թարօմատան ինկիլթէրալա ալտէթ իթմէքտէ իլէն, ճաթօնիս սուլարընտա Բուս հարպ սէֆինէլէրի թարափընտան թուլուլուպ Վաթիլօտտօքտ կէօթիլըլմիշ տիր . Բօթա չանթալարը թահարի օլուպ ճաթօնիս հիւքիլմէթինէ ալիտ քաքէրլէր ալը Գօյարաք վագըթ սալը վէրմիշլէր :

—Լօնտրա 27 սեպտ.— Աման Բայթէր» ին պիլտիրտիլինէ նաղարէն Չին մէնպաասընտան ալընան մալիւմաթլար մուճիպինճէ, Բուսլար Մուգտէնին ճէնուպ թարափըլընտա հէնտէքլէր գաղըմագտա վէ թօրադտան իսթիհքաւար եարմագտա վէ Տէմիր տաղը վէ թիլինկէ մէթանէթ վէրմէքտէ տիրլէր :

—Լօնտրա 27 սեպտ.— Խարպիլտէն իշար օլընտըղընա նաղարէն Բուսլար ճէսիմ գուվէթլէ իլէրի տողրու հարաքէթէ պաշլատըլար :

—Մուգտէն 27 սեպտ.— ճաթօնըլարա 15000 եէնի իմտատ ասքէրի Եէթիլիլ, եագընտա իւշ ֆըրգա տահի պէքլէնիլմէքտէ տիր :

ԹԻԻՃԱՐԻՑԷ

ՎԱՌՆԱ, ԶԱԽԻԼԷ		սեպտ. 29
ՊՈԼԻՏԱՅ		
Վալօն	54-60 լիպ. 10.70 /	12
Արապա	52-62 լիպ. 9 /	12 20
ԱՐՔԱ		
Վալօն 100 քիլօ հին		
նոր	10. —/10.60	
Արապա 42-45 լիպ.	5.60/ 6.40	
ԵՈՒԼԱՅարապա 33/36 լպ. 4.	30/4, 70	
Վալօն 100 քիլօ	10 50/10.70	
ՖԱՍՈՒԼԵԱ	100 քիլօ —	26--28
Արապա 100 քիլ.	25 —	29
ՏԱՐԸ արապա	Եօգ	
ԲՕԼՕՁ արապա 55-60 լպ	9. 90 /	11
ՄԻՍԻՐ		
ՉԱՎՏԱՐ 100 քիլօ	արապա 7.90—/8. 10	
«	Վալօն 7.60/8.	
Կիւնտէ 40 —50	Վալօն վէ 7-800	
արապա կէլմէքտէ .	Վալօն մուամէլէս	
նաթօլէճօն 20 ֆր.	արապա մուամէլէս	
նաթօլէճօն 20. 10 .		
ՊԱԳԱԼԻՑԷ		
Վարնա քիւրասընտա պագդալէյէ		
մալլէրին պու կիւնքի ֆիլպթը, ալթուս		
ֆրանք իլէ .	1,90/2	
ԳԱՀՎԷ	70	
Շէֆէր նէմցէ	38.	
Շէֆէր (քէսմէ) սանտըգ	45.	
ԲԻՐԻՆՃ Ֆիլիպէ չուվալը	38.	
» ճաթօն »	28	
» Ինկիլիք »	50	
» Բիլգօն »	10.60	
ԿԱՁ . անտըղը	90.—1	
Չէթիլ Եաղը քիլօ	32	
ԳՈՒՐՈՒ Եւզիւմ		

ՈՒՇԱՐՈՒԹԻՒՆ !

Երուրդապուրաճ Բումուս, Էղա՝ յին Ե համանման հիւանդութիւններէ տառապողներուն :

Չառողջացողներուն դրամը եւ կը տրուի :

ԱՄԵՆԱՆՈՐ ԳԻԻՏ

«Էլէքթրա» միլիոնայիլը ծանօթ աճիւնալա գարմանն է հետեւեալ հիւանդութիւնաց. Յօգացաւ, արեան կուտակում, ալկանիլ խժժում, արտիքսպիւրում, կարլաճանք սրտի, գողգողանք մարմինի կամ անորթ մասեւրուն, ստամոքսի, ձեռքերու կամ ոտքերու ջղաճգութիւն, միզաթուլութիւն, անքնութիւն, ջղային կլիսացաւ, ձեռքի կամ ոտքի պաղուլթիւն կամ քրտիլք, ախորժակի պակասութիւն, անզօրութիւն գլխու պոռոյտ եւ համանման հիւանդութիւններ :

Գործիքին զինն է 7 ֆրք . թղթատարով 80 սանդիմ աւելի :

Արաւածի (Բագըմ) մր գինն է 15 ֆր. Բամպուրով 70 սանդիմ աւելի :

Վեց տարու ընէ աւելի հին հիւանդութիւնաց համար :

Խնդր զնիւրուն կը ղրկենք մեր Յայտա իրը, եթէ 20 սանդիմ նամակագրուի հասցունեն մեզ :

Պուլկարիոյ համար ներկայացուցիչն է ԿԵՕՐԿԻ ՎԸՐՔԼԱՆԵ Եւ Ընկ . Բուսիլըգ փողոց Թոնգա Նումբօ 11/11

ԹԱՏՐՈՆ ՊՈԼԻԿՈՐԻԱ

Վաղը երեկոյ նատէժաա խուճըր իր Երաժշտական խմբին առաջնորդ Ալմանա Գասպօֆ Եւ Ալեքսանտր Պօյաճիլի ի նպաստ պիտի ներկայացնէ :

ՍԻԻԶԱՆ ԻՄՊԵՐ

Թատերախաղ 4 արար Երգեր եւ պարեր օրգ. Գաթիկայի, Միլլարի եւ պ. Գ. Յակոբեանի կողմէն :

Одговорник А. Курбетянъ печатница «Вашность» — Варна.